

Süveys
181526BÖLÜM XIX
ORTADOĞU'DAKİ GLOBAL KRİZ: SÜVEYS 1956*

Meral KUZGUN

Dr. Öğr. Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, meralkuzgun@kilis.edu.tr

Giriş

Doğuya Batıyı, Akdeniz ile Hint Okyanusu'nu Rusya ile sıcak denizleri birbirine bağlayan Ortadoğu, jeopolitik konumu nedeniyle her devirde dünya siyasetine yön veren büyük güçlerin hedef noktası olmuştur. "Kara altın" olarak tanımlanan petrolün 20. yüzyılın ilk yarısında değer kazanmasıyla, Kızıldeniz, Süveys Kanalı ve Basra Körfezi gibi asırlardır kullanılan suyolları, petrolün karşı konulmaz bir güç haline gelmesiyle dünya deniz ticaretinin en yoğun yaşandığı alanlar haline gelmiştir.¹ Bu bağlamda Mısır Arap Cumhuriyeti, Afrika kıtasının kuzey doğusunda yer almakla birlikte deniz sınırları itibarıyla kuzeyinde Akdeniz, doğuda Kızıldeniz ile çevrilidir. Kara sınırlarını güneyde Sudan, batıda Libya, Kuzeydoğuda İsrail oluşturmaktadır. Ülke bütün Afrika kıtasını Asya'ya bağlayan ulaşım sahasının merkezinde yer almaktadır. Diğer bir ifadeyle Avrupa ülkelerinin özellikle Asya ile yaptığı deniz ticaretinin geçtiği tek yerin Süveys Kanalı olması Mısır'ın Ortadoğu'daki konumunu öne çıkarmıştır.²

İkinci Dünya Savaşı sonrasında da Süveys Kanalı'nın dünyanın en önemli stratejik suyollarından biri olmayı sürdürmesi ve dünya petrol rezervlerinin üçte ikisinin Ortadoğu'da bulunması Batılı devletleri ekonomik olarak bağımlı hale getirmiştir. Ortadoğu, İkinci Dünya Savaşı sonrasında Amerikan ve Sovyet blokları arasında Soğuk Savaşın (1945-1992) odak noktası haline gelmiştir. ABD ve Sovyetler Birliği tarafından yapılan silah sevkiyatı, bölgedeki güç dengelerini etkilemiştir. İngiltere, can damarı olan Süveys Kanalı'nı emniyete alabilmek için Mısır'da en büyük deniz aşırı üslerini kurmuştur. 1952 yılında Mısır'da gerçekleşen devrimle yıldızı

* Bu bölüm; 6 Nisan-08 Nisan 2018 tarihleri arasında Samsun'da düzenlenen (Basımı yapılmamış olan) 3. Bin Yılda İnsan Medeniyetler Merkezi ve Büyük Güçlerin Hedefi Ortadoğu, IX. Uluslararası Canik Sempozyumu'nda sözlü olarak sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

¹ Ömer Turan, *Tarihin Başladığı Nokta: Ortadoğu*, Yaydağ Yay., İstanbul 2002, s. 16-17.

² Kenan Arıbaş, *Küresel Çağda Siyasi Coğrafya*, Çizgi Kitapevi, Konya 2007, s. 287.

*Türk Kültürüne Hizmet; Öğr. Gör. Sadıddin Öztürk'e Armağan,
edit. İsa Kalaycı, Bökhan Kalmış, Ankara: Bağcı Kitabevi, 2020.*

İSAM DU
281723

181520

DIA

SÜVEYŞ

Madde Yayınlandıktan Sonra Gelen Doküman

Gazdik, Gyula

Continuity and change in the foreign policy of Nasser until the Suez crisis .-- Université de Szeged: Département d'Histoire Moderne et d'Études Méditerranéennes, Szeged, 2007 : La crise des empires: Suez-Budapest 1956. Actes du colloque international: Szeged . . . 2006. [Dir. László J. Nagy, Péter Ákos Ferwagner] , pp. 167-173,

19.01.2021